

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА

The Pharmaceutical Chamber of Serbia

КАКО ДОПРИНЕТИ ПРАЋЕНЈУ ИШОДА ТЕРАПИЈЕ ПАЦИЈЕНАТА КРОЗ УСЛУГЕ ФАРМАЦЕУТА У ЈАВНОЈ АПОТЕЦИ – ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

Prof. dr sci. Ivana Tadić

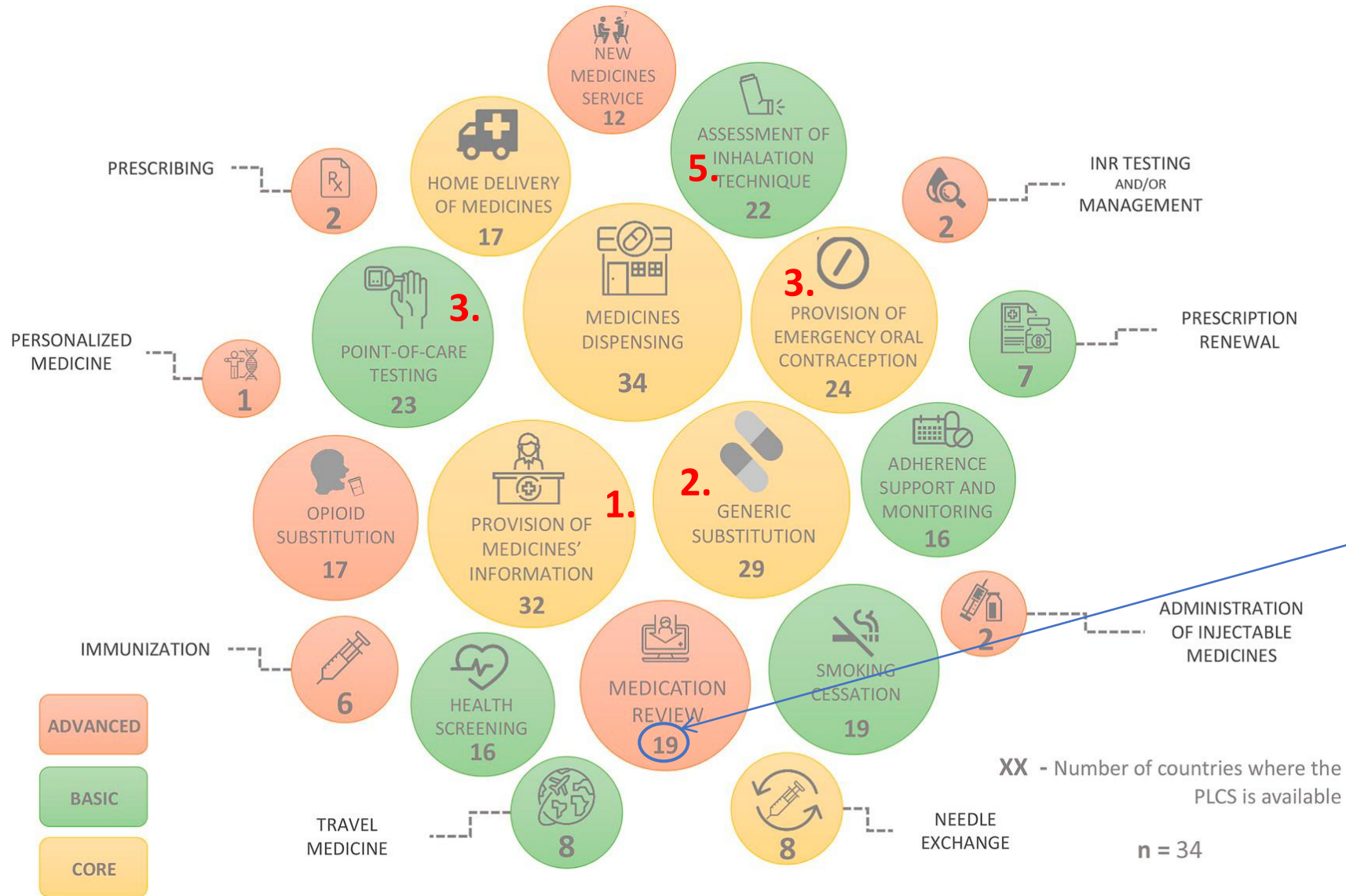
Katedra za socijalnu farmaciju i farmaceutsko zakonodavstvo, UB – Farmaceutski fakultet

Centar za razvoj farmaceutске i biohemijske prakse, UB – Farmaceutski fakultet

Pharmaceutical Care Network Europe – PCNE
(Evropska mreža farmaceutске zdravstvene zaštite)

Farmaceutske usluge u Evropi (istraživanje iz 2017. godine)

1. **Austrija (plaćanje)**
2. Belgija
3. Hrvatska
4. Danska
5. Finska
6. Nemačka
7. Mađarska
8. **Severna Irska (plaćanje)**
9. Norveška
10. Portugal
11. Slovačka
12. **Slovenija (plaćanje)**
13. Španija
14. **Švajcarska (plaćanje)**
15. **Holandija (plaćanje)**
16. Ukrajina
17. **Engleska (plaćanje)**
18. Švedska
19. Francuska

Usluge „pregleda terapije/lekova“ (*Medication review - MR*) u Evropi (istraživanje iz 2017. godine)

Countries/Regions	Type 1 MR (medication history)	Type 2a MR (medication history + patient interview)	Type 2b MR (medication history + clinical data)	Type 3 MR (medication history + patient interview + clinical data)
Austria ¹	✓ ^o			✓
Belgium ¹		✓ ^o		
Croatia ¹	✓ ^o	✓		
Denmark ¹	✓ ^o	✓		
England ²		✓	* (circled)	* (circled)
Finland ^{1†}	✓	✓	✓	✓
France ³	✓	-	-	-
Germany ¹	✓ ^o	✓		✓ ^o
Hungary ¹	✓ ^o	✓		✓ ^o
Northern Ireland ¹	✓	✓	✓	
Norway ¹	✓			
Portugal ¹		✓		
Slovakia ¹	✓ ^o			
Slovenia ¹		✓	* (circled)	* (circled)
Spain ¹		✓		
Sweden ²		✓		
Switzerland ¹	✓	✓		
The Netherlands ¹	✓			✓
Ukraine ¹	✓ ^o	✓ ^o		

Medication Use Review (MUR)

Clinical Medication Review

No implemented MR service or project: Albania¹, Bulgaria¹, Estonia², Iceland¹, Ireland¹, Kosovo², Latvia², Luxembourg¹, Macedonia¹, Malta¹, Poland¹, Romania¹, Turkey¹, Georgia³, and Serbia³.

MR = medication review, GP = general practitioner.

^o ongoing project on MR (no implemented procedure).

*MR performed outside of the community pharmacy (GP practices or healthcare centers).

†BSc and MSc in pharmacy.

Implementation science

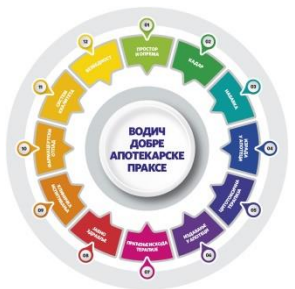
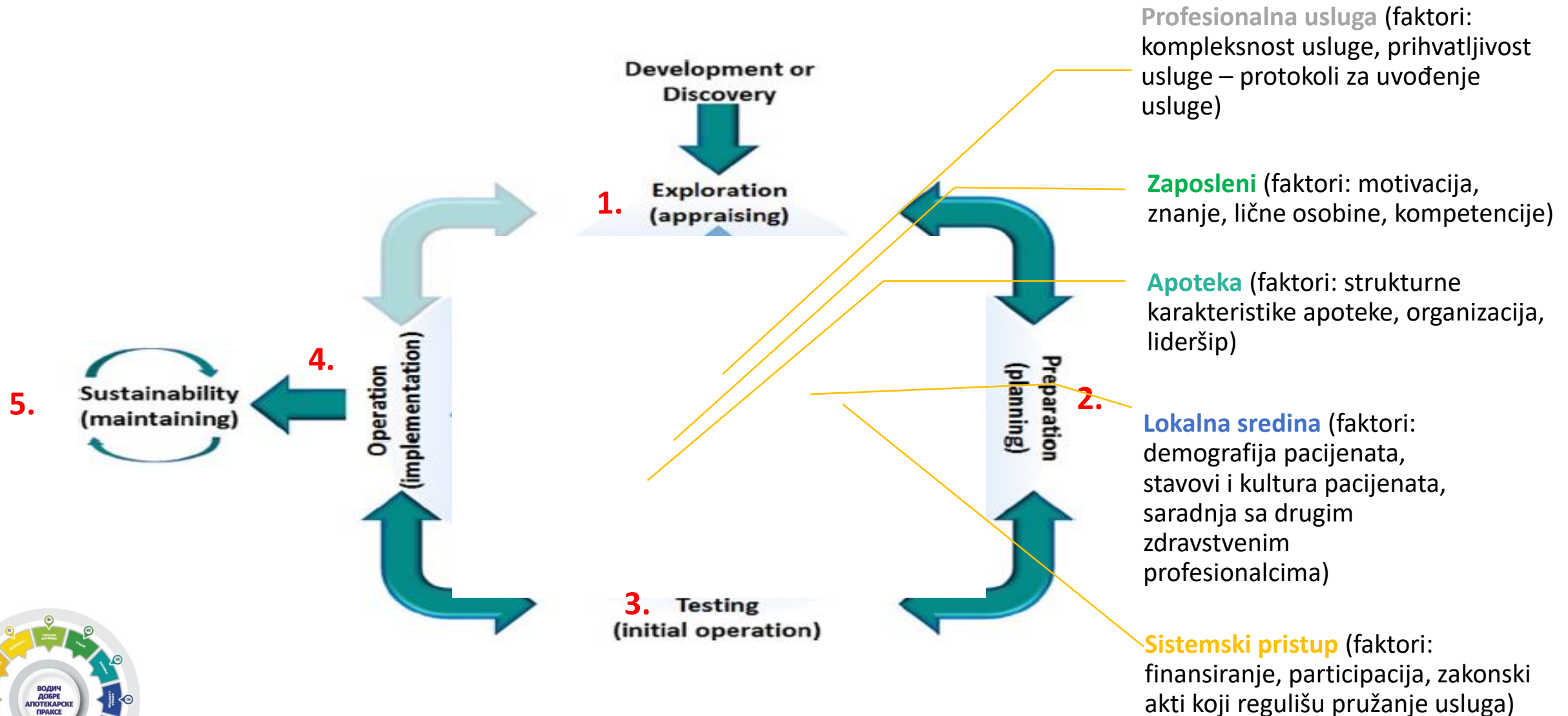
Prvobitni pristupi uvođenja novih usluga vođeni haotično (pasivno, bez targetiranja, ili neplaniranog širenja inovacija) ili kroz diseminaciju (aktivno širenje inovacija ciljanog grupi pružaoca usluga upotrebom planiranih strategija).

Implementacija usluga: **kompleksan proces koji zahteva holistički pristup!**

Eccles, M.P., Mittman, B.S. Welcome to Implementation Science . Implementation Sci 1, 1 (2006).

Implementation research is the scientific study of methods to promote the systematic uptake of research findings and other evidence-based practices into routine practice, and, hence, to improve the quality and effectiveness of health services. It includes the study of influences on healthcare professional and organisational behaviour.

Faze u implementaciji usluge

Praksa i akademija

Implementacija usluge u Sloveniji

- 2014 usvojen SOP za „uslugu pregleda lekova“ (MUR) u Farmaceutskoj komori Slovenije.
- Ciljevi usluge:
  - Unapređenje adherence pacijenata
  - Monitoring upotrebe lekova
  - Obezbeđenje pravilne upotrebe lekova
  - Unapređenje znanja pacijenata o lekovim

Praksa i akademija

Implementacija usluge u Sloveniji

- Obuka:
  1. Online test
  2. Jednodnevni seminar (o proceduri usluge, veštinama komunikacije i igri uloga)
  3. Nakon toga je potrebno da svaki farmaceut pruži uslugu sa 5 pacijenata **pod nadzorom mentora**
  4. Finalni ispit
- Prva grupa farmaceuta (ukupno 15) je dobila sertifikat da pruža ovu uslugu u Junu 2015. godine
- Nakon toga je uključeno više farmaceuta
- Do 2018. uslugu je pružalo 100 sertifikovanih farmaceuta (oko 10% svih farmaceuta u Sloveniji)
- Do 2020. usluga se pruža u 300 apoteka
- Do 2017. usluga je bila besplatna, od 2017. se naplaćuje po pruženoj usluzi i ne refundira se

Praksa i akademija

U 2016. godini sprovedena studija sa ciljevima da se:

- razmotre kompetencija farmaceuta za pružanje usluge
- identifikuju barijere i facilitatori za sprovođenje usluge
- identifikuju mogućnosti za budući razvoj usluge

(Nabergoj Makovec U, et al. Int J Clin Pharm. 2018;40(5):1180-8.)

U 2017. godini sprovedena studija sa ciljem da se:

- proceni adherenca pacijenata

(Nabergoj Makovec U et al. BMC Health Serv Res. 2021;21(1):266.)

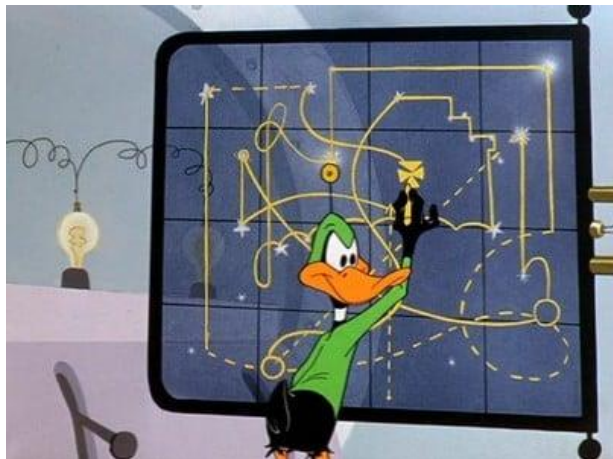

Praksa i akademija

Razvoj dve usluge Saveza farmaceutskih udruženja Srbije u saradnji sa Farmaceutskom komorom Srbije u vezi sa primenom standarda 7a:

1. *Pregled terapije*
2. *Pregled primene novouvedenih lekova za terapiju hroničnih bolesti*

Hvala na pažnji!

ivana.tadic@pharmacy.bg.ac.rs